

Til: Utenriksråden
Kopi: Ass. Utenriksråd
Fra: Sentral Kontrollenhet
Saksbeh.: Glenne/Lyngroth/Tunold/Lund
Dato: 09.06.2010
Saksnr.:

**Nulltoleranse for korrupsjon.
Utdyping av innholdet i politikken.**

1. Innledning

Regjeringen har i flere meddelelser til Stortinget berørt spørsmålet om korrupsjon. I St.prp.nr.1(2006-2007) er målsettingen med dette arbeidet formulert som følger:

”Norge vil gi klar beskjed om at korrupsjon ikke aksepteres. Regjeringen har nulltoleranse for korrupsjon i alle Norges programmer og alt vi gir støtte til. Våre samarbeidsland må også støttes i sitt arbeid med å bekjempe korrupsjon. Vi vil også støtte de internasjonale organisasjoners arbeid mot korrupsjon.”¹

Etter en tids arbeid knyttet til nulltoleranse for korrupsjon slik det er uttrykt ovenfor, er det trolig nyttig med en utdyping av hvordan dette best kan operasjonaliseres. Notatet er utarbeidet i samråd med berørte avdelinger.

Sentral kontrollenhet, i samråd med fagavdelingene, har tidligere utarbeidet retningslinjer for håndtering av mistanke om økonomiske misligheter, som i all hovedsak gjelder saksgangen forut for eventuelle reaksjoner. Disse retningslinjene vil bli oppdatert i lys av dette notatet. I tillegg vil notatet måtte sees i sammenheng med de gjeldende

¹ St.prp. nr 1(2006.2007), side 12.

kravene til oppfølging og kontroll i tilskuddsforvaltningen,² og Hovedinstruksen for økonomistyring i utenriksstjenesten³.

Som hovedregel vil administrasjonstillegg i avtaler innenfor tilskuddsforvaltningen fastsette at revisjon og kontroll dekkes av dette bidraget. For drift, herunder innkjøp, er dette vanligvis ikke tilfellet. Det vil være forbundet med en viss kostnad å følge opp krav til dokumentasjon (konsulentmidler, advokatutgifter, revisjonsutgifter osv) i særlige tilfeller. Det foreslås derfor at Sentral kontrollenhets budsjett anvendes til å dekke slike kostnader i den grad de ikke kan dekkes av fagavdelingenes eller ambassadenes budsjetter.

2. Korrupsjon og andre former for økonomiske misligheter

Reglement for økonomistyring i staten stiller krav om intern kontroll. Det heter bl.a. at ” Alle virksomheter skal etablere systemer og rutiner som har innebygd intern kontroll for å sikre at misligheter og økonomisk kriminalitet forebygges og avdekkes.”⁴ Det legges til grunn at nulltoleranse for korrupsjon bygger på Økonomireglementets og på Straffelovens⁵ grunnleggende ide om hvilke type handlinger begrepet er ment å favne.

Det foreslås at midler brukt på en måte som ikke er i overensstemmelse med de forutsetninger og de formål Stortinget og Regjering har lagt til grunn for bevilgningen, medfører brudd med prinsippet om nulltoleranse for korrupsjon. Begrepet *økonomiske misligheter* brukes her som et samlebegrep for de forhold departementet vil reagere mot.

Eksempler på økonomiske misligheter kan være korrupsjon, underslag, økonomisk utroskap, bedrageri, tyveri, eller favorisering/nepotisme. I denne sammenheng omfatter begrepet også uaktsomme handlinger. I Straffeloven er uaktsomhet definert på følgende måte: ”den som handler i strid med kravet til forsvarlig opptreden på et område, og som ut fra sine personlige forutsetninger

²

http://udintra/administrativ/Tilskudd/Krav+_til_oppf%c3%b8lging_og_rapportering/Krav_til_oppf%c3%b8lging_og_rapportering.htm

³ Revidert Hovedinstruks for økonomistyring i utenriksstjenesten – gjeldende fra 1.1.2010

⁴ Reglement for økonomistyring i staten, § 14. Fastsatt 12.12.2003 med endringer senest 14.11.2006.

⁵ 26.kapittel. Bedrageri, utroskap og korrupsjon, Almindelige borgerlig Straffelov

kan bebreides.”⁶ Uaktsomhet kan dermed også omfatte passivitet, unnfalighet og uforstand.

Mislighold av inngåtte avtaler foreligger ved avvik fra det avtalte. Også slike mislighold vil gi grunnlag for reaksjoner, varierende med grunnlaget for misligholdet..

Nulltoleranse for økonomiske misligheter medfører at forholdene departementet undersøker og reagerer på, kan være av ulik art og alvorlighetsgrad. Det kan være tale om alt fra klare tilfeller av straffbare forhold til uforskyldt mislighold av avtalen. Den konkrete saksbehandlingen, herunder omfang av undersøkelser, og valg av reaksjonsform vil variere avhengig av hva som er blitt avdekket i den konkrete sak.

3. Tilskuddsmidler og driftsmidler.

Nulltoleranse for økonomiske misligheter skal praktiseres ved forvaltning av alle midler Stortinget har bevilget som budsjett for Utenriksdepartementet.

Det betyr at tilskuddsmidler så vel som driftsmidler er omfattet, uansett om forvaltningen ligger i Utenriktjenesten eller er delegert til andre aktører. Eksempler på slike aktører kan være underliggende organer, frivillige organisasjoner, andre lands regjeringer, multilaterale organisasjoner, globale programmer og globale fond.

4. Igangsetting av undersøkelser

a) Kartlegging av avvik

Nulltoleranse for korrupsjon innebærer at det ligger en forpliktelse til å foreta nærmere undersøkelser der det kan konstateres at det foreligger et objektivt avvik fra det avtalte. I slike tilfeller må det foretas en nærmere undersøkelse av hva som er årsaken til avviket.

I den grad det kan konstateres at avviket skyldes forhold som avtalepartneren ikke er herre over, vil det ikke være nødvendig å igangsette nærmere undersøkelser vedrørende mulige økonomiske misligheter. Det vil likevel være grunnlag for å reagere med stans i utbetalinger, tilbakebetalingskrav o.l. der avtalebruddet tilsier det, jfr.

⁶ Lov om straff § 23

pkt. 5 nedenfor. Hvordan det i slike tilfeller reageres på forholdet vil bero på avtalens ordlyd, og omstendighetene forøvrig.

Der en foreløpig undersøkelse viser at avviket kan skyldes forhold avtaleparten er herre over, bør nærmere undersøkelser igangsettes for å undersøke om det er mistanke om økonomiske misligheter.

b) Terskel for igangsetting av undersøkelser: mistanke om økonomiske misligheter

Nulltoleranse for korrupsjon innebærer at en mistanke om økonomiske misligheter skal undersøkes med sikte på en nærmere avklaring om mistanken kan begrunnes eller ikke, uansett størrelsen på det beløpet som mistanken retter seg mot. Dette gjelder uavhengig av om mistanken er rettet mot økonomiske misligheter som har funnet sted i eller utenfor avtale.

En mistanke om økonomiske misligheter skal uten ugrunnet opphold varsles til Sentral kontrollenhet, eventuelt via fagavdeling eller advokatfirmaet G-Partner AS, av enhver som har grunnlag for en slik mistanke.

Vurderingsgrunnlaget for å sette i gang en verifikasjonsprosess er at det foreligger en berettiget grunn til å tro at mistanken har noe for seg. Spørsmålet forelegges for Sentral kontrollenhet, som i samråd med berørt fagavdeling/ambassade fatter beslutningen om igangsetting av undersøkelser, eventuelle forundersøkelser, for å fremskaffe materiale for å vurdere om man skal gå videre med saken.

Selv om et konkret engasjement er avsluttet, tilskuddsmottaker slår seg selv konkurs eller er begjært konkurs eller det trues med det fra den/de som har mottatt midler, eller organisasjonen er blitt avvirket, så skal det likevel søkes avdekket hvorvidt misligheter har funnet sted, samt vurderes hva som er adekvat reaksjon

c) Dokumentert faktagrunnlag for Departementets videre reaksjoner.

Mistanker om økonomiske misligheter skal som hovedregel søkes bekreftet/avkreftet gjennom fremskaffelse av tilstrekkelig dokumentasjon som sannsynliggjør at misligheter faktisk har funnet sted. Saksbehandlingen, herunder omfanget av undersøkelsene som settes i verk, vil kunne variere ut fra mislighetens karakter, alvorlighetsgrad og hvorvidt avtalen inneholder bestemmelser som

legger bevisbyrden for dokumentasjon på avtalepartner. Fremgangsmåten og omfanget av undersøkelser vil derfor måtte tilpasses den konkrete sak.

Den mistanken angår, skal ha mulighet til å kommentere faktagrunnlaget. Tidspunktet for at vedkommende får kommentere faktagrunnlaget må avpasses i lys av faren for bevisforspillelse og sabotering av forundersøkelsen og eventuell senere straffesak.

Departementet skal ikke akseptere ekstrapolering eller generalisering av enkeltfunn som dokumentasjon på omfanget av mislighetene. På den annen side kan det aksepteres at omfanget av mislighetene blir beregnet av forvalter når det er helt klart at dette er den eneste mulighet for å anslå omfanget. Departementet må foreta en selvstendig vurdering av holdbarheten av beregningene.

5. Departementets reaksjonsformer

Valg av reaksjonsform i den enkelte sak vil variere ut fra karakteren og alvorlighetsgraden på forholdet. Reaksjonene anført i 5.1 og 5.2 gjelder for alle tilfeller hvor det foreligger begrunnet mistanke.

Det er normalt kun dokumenterte misligheter det er aktuelt å reagere på. Det er likevel slik at man i konkrete tilfeller av udokumenterte misligheter nøye bør vurdere om fremtidige prosjekter skal avvikles/ikke gjennomføres med den aktuelle samarbeidspartneren .

Der det ikke er dokumentert misligheter, men kun et avvik fra det avtalte (dvs. mislighold av avtalen), vil enkelte av reaksjonene anført nedenfor kunne anvendes, særlig 5.1 og 5.2.

5.1 Tiltak som iverksettes med én gang

Stans i fremtidige utbetalinger

Ved begrunnet mistanke, uavhengig av årsak, skal som hovedregel, alle berørte overføringer til en sluttmottaker av tilskudd umiddelbart fryses inntil saken er utredet.⁷ Opphevelse av frys besluttes av Sentral

⁷”Komiteen er tilfreds med departementets målsetting om umiddelbart å følge opp alle begrunnede mistanker om misligheter samt å stanse alle overføringer inntil sakene er utredet, og komiteen legger til grunn at dette følges opp i praksis.”

kontrollenhet i samråd med fagavdelingen eller angjeldende ambassade.

Departementet skal ha som målsetting at alle tilskudd , og alle avtaler, er basert på nærhet i tid mellom mottakers ytelse og norske utbetalinger. Dette medfører at man skal tilstrebe at utbetalinger av tilskudd skjer i trancher etter behov, og basert på etterprøvbare milepæler som sikrer at man kan stanse utbetalinger underveis i et prosjekt/program/avtaleforhold⁸

5.2 Krav om tilbakebetaling. Erstatningskrav.

a) Tilbakebetaling

Det skal kreves tilbakebetaling av de beløp som er dokumentert misligholdt uavhengig av årsak. Disse midlene skal tilbakeføres til Staten.

Avgjørende for om departementet skal kreve midlene tilbakebetalt er at mislighold enten er

- fastslått i en straffesak;
- fastslått i et sivilt søksmål;
- kontrakten med forvalter eller tilskuddsmottaker gir en ubetinget rett til å kreve midlene tilbakebetalt;
- akseptert av den som har misligholdt; eller
- det anses overveiende sannsynlig (dokumentert) basert på de undersøkelser departementet har gjennomført.

Dersom motparten er uenig i at departementet har krav på tilbakebetaling, fordi vedkommende partner bestrider misligholdet, skal departementet vurdere konkrete rettslige skritt for å få midlene inndrevet. Hvilke skritt som skal tas må vurderes konkret i lys av det enkelte mislighold, misligholdets karakter, beløpets størrelse, avtalens ordlyd, inndrivningsmuligheter i forhold til kostnader, etc. Beslutningen om dette fattes av Sentral kontrollenhet.

Departementet må fremsette krav om tilbakebetaling innen rimelig tid. Foreldelsesreglene setter absolutte frister for når krav om tilbakebetaling kan fremsettes.

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2008, Dokument 1 (2009-2010).

⁸ Bestemmelser om økonomistyring i staten, § 6.3.5

b) Sivilt søksmål

Departementets politikk må være at ved avtalebrudd av økonomisk karakter, hvor partneren ikke er villig til å gjøre opp for seg, skal departementet gå til sivilt søksmål med krav om tilbakebetaling og eventuelt erstatning.

Hvilke skritt som skal tas må vurderes konkret i lys av det enkelte mislighold, misligholdets karakter, beløpets størrelse, avtalens ordlyd, inndrivningsmuligheter i det aktuelle landet i forhold til kostnader, etc. Beslutningen om dette fattes av Sentral kontrollenhet i samråd med berørt fagavdeling.

Dersom sivilt søksmål må reises for utenlandsk domstol vil reglene om statsimmunitet og eventuelt diplomatisk immunitet for utsendt personale kunne få betydning. Spørsmål knyttet til statsimmunitet og/eller diplomatisk immunitet skal vurderes før søksmål reises, i samråd med Rettsavdelingen.

Spørsmål knyttet til eventuelt vitnemål for utsendt personell forelegges departementet på vanlig måte.⁹

c) Ettergivelse av krav

Dersom det konstateres at det ikke er midler tilgjengelig for å tilbakebetale misligholdte tildelingen, er det mulig å ettergi kravet. Bestemmelser om økonomistyring i staten¹⁰ fastlegger prosedyren for det. Terskelen for å ettergi krav er meget høy. Det er ikke tilstrekkelig at den som har misligholdt midler hevder at det ikke er midler å hente.

Det minnes om at første skritt på veien mot å ettergi krav er å stille kravet i bero. Bestemmelser om økonomistyring i staten krever at det må foreligge en grundig vurdering for å stille innkreving i bero¹¹. Dersom kostnadene ved fortsatt innkreving overstiger forventet innbetaling, kan innkrevingen stilles i bero.

Ettergivelse av statlige krav forutsetter som utgangspunkt Stortingets samtykke. Finansdepartementet er gitt myndighet til å bestemme hvem som skal avgjøre de konkrete sakene, derfor må spørsmålet om

⁹ Jf. Utenriksinstruksen kapittel 5.

¹⁰ Bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt av Finansdepartementet 12.12.03 med endringer 21.12.05 og 14.11.06.

¹¹ Jfr Bestemmelser om økonomistyring i staten, § 5.4.3

ettergivelse av krav alltid forelegges for Utenriksdepartementet som forespør Finansdepartementet¹².

d) Erstatningskrav

Departementets politikk må være at det i det enkelte tilfellet må vurderes hvorvidt departementet har et erstatningskrav mot partner eller annen kontraktspart. Det er ulike forhold som vil kunne utløse et erstatningskrav. Et erstatningskrav vil kunne følge av avtalen eller av de alminnelige ulovfestede reglene om erstatning utenfor kontrakt, og det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Et eksempel på et mulig erstatningskrav i en innkjøpssituasjon, er der departementet lider et økonomisk tap fordi kontraktspartener leverer varene som kjøpes inn for sent. Det vil under tiden også kunne være aktuelt å kreve erstatning for utgifter departementet har hatt i forbindelse med å kartlegge at det foreligger misligheter. Der det kan konstateres at departementet har lidt et erstatningsmessig tap, skal kravet fremmes mot partner eller kontraktspart. Et erstatningskrav vil kunne komme i tillegg til et krav om tilbakebetaling av misligholdte midler.

5.3. Strafferettslig forfølgning

Når det er blitt dokumentert med tilstrekkelig grad av sannsynlighetsovervekt at økonomiske misligheter har funnet sted, skal det alltid vurderes å anmelde saken til relevant påtalemyndighet. Utgangspunktet for departementet er at all straffbar virksomhet knyttet til økonomiske misligheter skal anmeldes.

Hvem som er relevant påtalemyndighet, og i hvilket land det skal anmeldes, må vurderes konkret i den enkelte sak. Korrupsjonsbestemmelsene i straffeloven får anvendelse på handlinger som er begått i utlandet av norske og utenlandske statsborgere. Dette innebærer at personer som overtrer de nevnte bestemmelsene i utlandet, kan straffeforfølges i Norge etter norsk lov. Oversendelse av saken til norsk påtalemyndighet, i stedet for eller i kombinasjon med anmeldelse til lokal påtalemyndighet, må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Dette besluttes av Sentral kontrollenhet i samråd med Rettsavdelingen.

Det kan forekomme tilfeller hvor det er tilstrekkelig som reaksjon at vedkommende lands påtalemyndighet og/eller utenriksmyndighet,

¹² Bevilgningsreglementet, § 10.

informeres om sakens realiteter, og oppfordres til å iverksette straffeprosessuelle skritt etter sitt lands rettssystem.

Beslutning om å anmelde saksforholdet, eller andre skritt, fattes av Sentral kontrollenhet etter samråd med Rettsavdelingen.

I avgjørelsen om man skal ta initiativ til å rettsforfølge en sak, må det alltid gjøres en nærmere vurdering av hvorledes rettssystemet fungerer i det landet hvor en eventuell rettsprosess vil finne sted. Sentralt i en slik vurdering må være om rettssystemet fungerer i overensstemmelse med grunnleggende prinsipper for rettssikkerhet. Momenter som kan inngå i en slik vurdering er bl.a. hvorvidt en rettsprosess vil kunne føre til dødsstraff eller andre typer straff som ikke aksepteres i Norge, hvor lang tid rettsprossen vil kunne ta og hvilke kostnader som en slik prosess vil innebære.

Spørsmål knyttet til eventuelle vitnemål for utsendt personell i en lokal straffesak forelegges departementet på vanlig måte.¹³

5.4 Arbeidsrettslige forføyninger

Avhengig av sakens karakteristika kan det også være aktuelt med arbeidsrettslige forføyninger. Å gjøre unntak fra denne regelen kan bare aksepteres i helt ekstraordinære tilfelle. Bestemmelsene i Utenriksinstruksen fastslår at embets- og tjenestemenn er ansvarlig overfor staten for tap som skyldes at han eller hun ikke har opptrådt forsvarlig i forvaltningen av økonomiske midler¹⁴. Statens Personelhåndbok inneholder retningslinjer for behandling av slike saker.¹⁵

5.5 Avvikling av samarbeid. Vurdering av øvrig samarbeid med samme partner. Gjenopptakelse av samarbeid.

Et samarbeidsforhold må avvikles dersom det er bekreftet at samarbeidspartneren har misligholdt avtalen og ikke har vist nødvendig evne og vilje til å rydde opp. En samarbeidspartner som er dømt for korrupsjon eller andre økonomiske misligheter, kan ikke

¹³ Jf. Utenriksinstruksen kapittel 5.

¹⁴ Utenriksinstruksen kapittel 12, § 4 med kommentarer. Det henvises der til lov av 28.mars 1958 om ansvar og garanti for statens oppkrevere og regnskapsførere m.v. I loven heter det bl.a. : ” Enhver embets- eller tjenestemann som innkrever eller mottar penger for staten, eller som forøvrig står staten til regnskap for innbetaling, utbetaling, oppbevaring eller forvaltning av penger eller verdipapirer, er overfor staten ansvarlig for tap som skyldes at han ikke har opptrådt forsvarlig.”

¹⁵ Statens Personelhåndbok, kap. 10.20.2 og 10.20.3

regne med å kunne forvalte norske midler i fremtiden med mindre det er klart dokumentert at partneren har foretatt en fundamental og gjennomgripende endring i sin holdning og praksis hva gjelder økonomiske misligheter og har de nødvendige kontrollsystemer på plass.

I mange tilfeller vil den aktivitet som mistanken retter seg mot bare være en del av relasjonen mellom departementet og/eller underliggende enheters forhold til vedkommende partner. I slike tilfeller vil det være nødvendig med en vurdering av årsakene til hva som gikk galt i det konkrete tilfellet før man beslutter om samarbeidet forøvrig med vedkommende partner skal videreføres eller ikke.

Før samarbeidet om den suspenderte aktiviteten eventuelt gjenopptas, er det nødvendig å forsikre seg om at alt er gjort for at misligheter ikke skal kunne gjenta seg. Konflikten mellom på den ene siden å rydde opp og på den annen side å få gjennomført en aktivitet, må løses ved at det først ryddes opp. At slik opprydding faktisk har skjedd må kunne dokumenteres tilfredsstillende.

Spørsmålet forelegges Sentral kontrollenhet for beslutning.

6. Samarbeid med andre givere

Når det norske engasjementet er uttrykt gjennom et samarbeid med andre givere, vil reaksjonene måtte drøftes i dertil egnede fora, med sikte på en felles, samordnet løsning. Nulltoleranse for økonomiske misligheter skal formidles tydelig som norsk holdning og praksis.

I de tilfeller hvor Norge ikke er alene om å stille midler til disposisjon for en partner, bør som hovedregel de andre givernes informeres om avdekkete mistanker. Dette bør gjelde gjensidig.

7. Midler kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner

For internasjonale organisasjoner/institusjoner som forvalter norske midler, legges til grunn at de har adekvate forebyggende tiltak, kontrollsystemer, oppfølgingsrutiner og reaksjoner som tilfredsstillende kravet om nulltoleranse for økonomiske misligheter. Dette må organisasjonene/institusjonene kunne dokumentere. Dersom organisasjonen/institusjonen sin forvaltning ikke er tilfredsstillende sett med norske øyne, må forbedringstiltak drøftes i egnede fora, inkludert styrende organer.

Når mistanke om økonomiske misligheter knytter seg til organer i FN-familien eller andre internasjonale institusjoner, vil hovedregelen være

at ansvaret for oppfølging av slike mistanker er tillagt vedkommende institusjon. Departementet vil alltid ha muligheten til å reise spørsmål om bekjempelse av økonomiske misligheter i slike internasjonale institusjoner på generelt grunnlag i dertil egnede fora. I de tilfeller hvor tilskudd går utenom de ordinære budsjetter, f.eks. i form av tilskudd til særlige tiltak, er det påkrevd at ansvaret for kontroll med forvaltningen av midlene og for at nødvendige oppfølgingsrutiner er adekvate, er avklart i avtalen.

8. Ansvar/Delegering

I de tilfelle hvor ansvaret for styring og kontroll delegeres gjennom inngåtte avtaler, vil departementets ansvar for kontroll og oppfølging være regulert av avtalen. Det innebærer at det må utvises en særlig aktsomhet i vurderingen av om den enkelte forvalter som er tiltenkt ansvaret for delegerede midler, har tilfredsstillende erfaring og administrativ kapasitet og adekvate systemer for kontroll og oppfølging. Om nødvendig bør det søkes faglig hjelp til en slik vurdering. Det betyr også at dersom mistanke om økonomiske misligheter oppstår skal departementet kreve at forvalter er seg sitt ansvar bevisst og tar grep for å rydde opp.

Dersom departementet pålegger en revisjonsgjennomgang av regnskaper hos forvalter eller den forvalter har videredelegert oppgaven til, må det avtales konkret at departementet ikke skal dekke kostnadene for dette. Eksempel på bestemmelser om dette er tatt inn i Retningslinjene for administrasjonstilskudd.¹⁶ Selv om dette er utgangspunktet må departementet, i helt spesielle tilfeller, være beredt til å finansiere slike gjennomganger, for å sikre nødvendig styring og uavhengighet av selve kontrollen. Slike kostnader dekkes av Sentral kontrollenhet.

Håndbøker, ordningsregelverk, veiledere og maler for tilskuddsforvaltningen er sentrale hjelpemidler for å etablere de riktige ansvarsforhold tilpasset den enkelte avtales karakteristika.

9. Særlig om revisjon

Som hovedregel vil departementet akseptere de konklusjoner anerkjente og uavhengige revisjonsfirmaer kommer til ved sin gjennomgang av mislighetssaker. I de tilfeller hvor departementet har grunnlag for å tvile på at revisjonen har vært reell, vil videre skritt for å

¹⁶ Reviderte Retningslinjer for administrasjonstilskudd (Kap 163 og Post 164.70) Beslutningsnotat 6.4.09.

avdekke faktiske forhold bli igangsatt. Dette kan f. eks. være tilfelle når det synes rimelig klart at revisjonen ikke har vært foretatt av et uavhengig revisjonsfirma, eller når det er grunn til å tvile på at revisjonen har bygget på reell underlagsdokumentasjon, eller det fremkommer av forutsetningene for revisjonen at bare deler av problemkomplekset er belyst. Det stilles krav til at revisjonen følger anbefalte internasjonale standarder¹⁷ og det er bare i de tilfelle hvor lokale standarder sammenfaller med internasjonale standarder i materiell forstand, slik som i Norge, at man aksepterer disse lagt til grunn.

I Tilskuddsforvaltningen er det utarbeidet veiledere og maler for oppfølging og rapportering. I dette hjelpeverktøyet er det også gitt veiledning om forskjellige sider ved revisjon¹⁸.

10. Åpenhet

Departementet har forpliktet seg overfor Riksrevisjonen til ”å etablere en samlet oversikt for varsling og oppfølging over saker hvor det har vært mistanke om eller slått fast misligheter og korrupsjon.”¹⁹ Oversikten vil ikke omfatte saker som inntreffer i multilaterale organer eller globale/regionale ordninger, med mindre norske midler er direkte berørt.

En oversikt over antall ferdigbehandlede saker som er meldt til departementet vil bli publisert på departementets hjemmeside på internett. Det er ønskelig å informere om størrelsen på misligholdte midler og hvor mye av disse midlene som er tilbakeført til staten, samt hvilke reaksjoner som er iverksatt. Det vil også være ønskelig med en viss indikasjon på hvem som har hatt forvalteransvaret for midlene og når saken ble kjent for departementet.

¹⁷ ISA som fastsettes av International Assurance and Auditing Standards Board som er et underorgan av The International Federation of Accountants (IFAC).

¹⁸ Veileder for valg av oppfølgings- og rapporteringskrav (Veileder V05), Oppfølgings og rapporteringskrav(S10) og D03 Veiledning for oppdragsbeskrivelse ved attestasjonsoppdrag til revisor(SA3000).

¹⁹ Dokument nr. 1(2006-2007)Utenriksdepartementet